

1. CECH (116) sb m

cech. ◇ cech- (14), céch- (3); cech-: céch- *SarnStat* (1:3).

sg *N* cech (8). ◇ *G* cechu (47). ◇ *D* cechu (1). ◇ *A* cech (5). ◇ *I* cechem (3); -em (1), -(e)m (2).
◇ *L* cechu (31). ◇ *pl* *N* cechy (7), cechowie [*w znac.* 4] (1) *KlonWor*. ◇ *G* cechów (6); -ów (1), -
(o)w (5). ◇ *A* cechy (3). ◇ *L* cechach (3) *ComCrac*, *Mqcz*, *SarnStat*, cechoch (1) *GroicPorz*; ~ -ach
(1) *Mqcz*, -äch (1) *SarnStat*, -(a)ch (1).

Przy podmiocie w sg 2 r. orzeczenie w pl.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. *Związek, stowarzyszenie, zgromadzenie rzemieślników wykonujących ten sam lub pokrewny zawód; collegium fabrorum Cn; contubernium, fraternitas JanStat* (49) : a żaden Miśtrz niema go prziiacz aż lift swego poczcziwego zachowania w Cechu Starffich Miśtrzow okaże *ListRzeż w.* 26, 33, 37, 40; *ComCrac* 12; *RejKup* d3v; Ifch Jana Grenda w Czechu nyerałz vpomynali abi Luciey Barthofcha Glinyarza oddaney malzonki fłkthora wyadomye myefchall zanyechall *LibMal* 1554/193, 1554/193 [3 r.], 193v; Powinni też w swych Cechoch fchadzki miewać *GroicPorz* f4; thedy Stárfzy Miśtrzowie wfzelkiego Cechu w ten fpořob przyfyeęgią. *GroicPorz* f4v, f4, f4v [3 r.], g [3 r.], nn2; Przeto fą wyzwoleni od cechow y od innych vřtav ktore zniewalaia rzemieřniki wędrowne. *BielKron* 289; *Mqcz* 228a; Ktoż to nam ma nágrodzić/ nikt iedno Ziemianie/ Smowmy fie iednořtáynie/ zřzedwřzy fie w Cech ná nie. *BielSat* C2 [*idem BielRozm* 17], Cv, C2v, C3 [2 r.]; *RejZwierc* 271v; Cechy fie řzykowály w fwoiey řpráwie káždy *StryjWjaz* B2, B4; to wiecey řzkodzić może/ gdy by fię kto zá takiego vdawař/ iř do cechu rzemieřłá ktore^{go} należy/ [...] á rzemieřłá one^{go} nieumie/ áni go robi. *CzechEp* 65, 65; YVř zářię Rzemieřnicy máia też fwe řpráwy/ Gdy fie zeydą do Cechu řtrzegą fwey řřtavý. *BielRozm* 16, 17 [2 r.], 19 [2 r.], 20; OKořo Bractw/ które Céchy W mieřćiech y w miářteczkach zową/ nie zdáło fie nam y Rádam nářzym nic odmięnić. *SarnStat* 297; Bráctwá Céchów áby znieřioné byřly. *SarnStat* 297, 297, 298.

Wyrażenia: »cech miejski« (1): A okolo Czechow Mieyskich [...] rozkazvyemi voyevodám, aby káždy w fwem voyevodřtvie tego řtrzeęł a pilien byl, izby ti czechy chovane niebely kv řkodzie volnořczy Ziemřkiey. *ComCrac* 12.

»cech rzemieřniczy« (1): O Czechach Rzemieřniczych *ComCrac* 12.

Zestawienie: »cech browarski« (2): kilka razow yako starřchi Czechu Browarřkiego yeřth gi vpomynali abi czudzey malzonki zanyechal *LibMal* 1554/193, 1554/193v.

Szereg: »bractwo abo (i) cech« [*řzyk* 1 : 1] (2): *HistLan* E4v; Křięęi trzećie o Bráct. ábo Cechach. *SarnStat* 297 řp.

2. *Stowarzyszenie, towarzystwo, związek, zgromadzenie w ogole; stan; sekta; tribus Mqcz, Calep; collegium, corpus, sodalitas, sodalitium Cn* (64) : Snacz y Bogu mjřo będzje Weyzřecz gdy nas czech ofiedzie *RejKup* v2v; *KromRozm* I Kv; *LubPs* P2; Miał brátá Aaroná kářłaná zacnego/ Wedle dawnych zwyřćaiow/ cechu řydowřkiego. *RejWiz* 159v; Pátrřze on co ná zachod řiedzi ze přią głową/ Co go owo iego cech Sobiepánem zową. *RejWiz* 173v; Wřzytko gdzye może pędzi do cechu fwoiego *RejWiz* 174, 80, 80v, 159v, 168v, 171v (11); Pátrřayře W.M. ieřli tu Bog ieřt w cechu tym/ w ktorym thák hániebna niezgodá ieřt. *OrzList* h4v; *RejFig* Aa2v, Cc3v; Extraordinarius, Sobie Pan nie

należąc ku cechu łtanu álbo rzádu/ Obcy. *Mqcz* 112c; Tribus, Cech/ też pokolenie álbo rozłózenie á rozdzielenie ludu ná pewne części. *Mqcz* 464a; V nas tribus w mieściech może być zwano bráctwo/ cech/ burfá/ rotá/ między śliachtą powiát/ álbo woyewodztwo. *Mqcz* 464a, 73a, 464b [3 r.]; *RejAp* 149v, 164v, 179; ále ponieważ Plato/ y Arištoteles fą w iego cechu/ iuż nie baczę/ czemu by kto zámietác miał tym tytułem. *Górndworz* Kk6v, N6v, Kk5v; był też ieden cech zakonników *RejPos* 229v, 43v; tedy z Luterem y iego cechem nie buduiemy przeciwnéy wieże woléy Chryštufá Páná *BiałKat* 323v, c3v, 318v; *RejZwierc* 234v; *WujJud* 172v [2 r.], L16; a wczywy ludzę czy stanyli za czechem soltifkym *ZapKóścier* 1584/49v, 1582/82v; *NiemObr* 138; *BielSjem* 25; *Calep* 1083b, 1084b [2 r.]; Vmiejże ią łobie lepiej powázác niżli Luter/ álbo Kálwin/ álbo inšzy tegoż cechu ludzie. *LatHar* 478; *RybGęśli* B2v; gdyż niechce bydź/ áni v żydow/ áni v pogánow/ áni v krześcianow/ nád ktore cechy w tym okręgu ziemłkim inšzego niemálz/ tylko piekielny. *PowodPr* 35, 36; *CzahTr* G3; ZŁODZIEIE zász/ byś wiedział/ różnego fą y ci Cechu; rodzaiem/ łzkołą/ łprawą rozmáici. *KlonWor* 5, 8, 48.

Przysłowie: W iákim cechu łiędziefz/ Tákim łam będziefz. *RejZwierc* 239c.

Wyrażenia: »cech chrystyjański« (1): Ale iż nam nie o łamy Zydy teraz idzie/ ále y o niektore z cechu Chriřtyánłkie⁸⁰ *CzechRozm* 146.

»frantowski cech« (1): Zániechay towarzyłtwá/ frantowłkiego cechu *KlonWor* 41.

»Judasow cech« (2): Ale pátrzay iáko on Rzymłki Burmłtrz Cicero będąc Pogáninem/ łromotę czyni fałřzywym y Iudałzowego cechu Chrześciánom *KlonWor ded* **3v, 15.

Szeregi: »cech albo (a) bractwo« (3): Decuria, Rząd w któрымdziełięcioro łudzi yełt/ Dziełiętek/ też Bráctwá á Cechy. *Mqcz* 79b; Sodales, Którzi fą z yednego cechu álbo bráctwá. *Mqcz* 398c, 73a.

»rota i cech« (1): Gdy łie wespółłk zefzli wedle ych Rot y Cechow *Mqcz* 79b.

»towarzystwo albo cech« (1): Yáko były v pogánow towarzyłtwá álbo cechy *KromRozm III* A6.

3. *Siedziba cechu lub innego zgromadzenia*; curia *Mqcz*, Cn (2) : Gdy będziefz w cechu/ Zá łáłką/ co łłowo/ Mow czápkę zięwłzy. *KlonFlis* F.

Szereg: »cech albo bractwo« (1): Curia, Ratufz/ też Cech álbo bráctwo *Mqcz* 73a.

4. *Członek cechu, cechowy* (1) : Potym mu go Ceklarze do ręku podádzą: A Cechowie go zbroyni łřzodkiem poprowadzą. *KlonWor* 40.

Synonimy: 1.2. *bractwo, bursa, rota, towarzystwo, zgromadzenie*.